

80 години
Български П.Е.Н.
80 years
Bulgarian P.E.N.

Изданието е подпомогнато от
Национален фонд "Култура".

Изданието е подпомогнато от
Националния център за книгата

© Български П.Е.Н.-център, 2006

© Георги Константинов, съставител и редактор, 2006

© Здравка Евтимова, редактор на английския текст, 2006

ISBN-10: 954-9835-52-9

ISBN-13: 978-954-9835-52-6

80 ГОДИНИ
БЪЛГАРСКИ П.Е.Н.-ЦЕНТЪР

80 YEARS
BULGARIAN P.E.N.-CENTRE

ХАЙНИ
София, 2006

THE 80 ANNIVERSARY OF THE BULGARIAN P.E.N CENTRE

This year, the Bulgarian PEN Centre celebrates its 80th anniversary. It has been presenting our national literature in the International writers' organization PEN (poets, essayists, novelists) for eight decades now. At a time when we speak of even more tangible integration with the European values, the Bulgarian PEN Centre is an indisputable example of our long-standing presence in the spiritual life of Europe and of the world.

The Bulgarian PEN Centre was created in 1926. Then the president of the world writing community PEN was the Nobelist John Galsworthy, who had a keen interest in the Bulgarian literature. His positive attitude towards Bulgarians was not limited to literature alone. In 1927 Galsworthy published an appeal towards the world community to help Bulgaria deal with the aftermath of the catastrophic earthquake in the region of Chirpan.

The establishment of the Bulgarian PEN Club (that was its original name) itself was also the work of the renowned Hungarian scholar and essayist Julius Germanus. On his way to the Near East he lived for some time in Sofia, where he met with Bulgarian writers. He introduced them to the ideas of the PEN movement, which was expanding its influence in Western Europe. A particularly important part of these ideas was the pursuit of creative communication among writers from all over the world who were full of resignation and criticism after the end of World War 1.

Shortly after Germanus's departure about 40 renowned Bulgarian writers united under the Bulgarian PEN Club. A protocol preserved from the club's first meeting shows the names of Elisaveta Bagriana, Dora Gabe, Angel Karaliychev, Elin Pelin, Kiril Hristov, Dobri Nemirov, T.G. Vlaikov, Vladimir Polyanov, Yordan Stubel and others. The first board was elected as well — Prof. D. Shishmanov — chairman, Dora Gabe — secretary, and Prof. Alexander Balabanov. Thus, a creative and humanistic organization was established on Bulgarian soil, which will overcome the trials of time that brought about new military situations and all sorts of totalitarian pressure. But during its 80-year existence our PEN did not for once abandon its pursuit of high art and its moral will for peace and humanism.

Successive Bulgarian PEN chairpersons are — Prof. Alexander Balabanov, Dora Gabe, Prof. Bogdan Filov, Anna Kamenova, Leda Mileva, Lilyana Stefanova, Bogomil Nonev, Nevena Stefanova, and Georgi Konstantinov (since 2000). Apart from being a Chairman, Professor Bogdan Filov's name is related to the ban on the Bulgarian PEN during the war; a ban that was caused mainly by the fact that the leading centre of the International PEN was in "hostile" London. As a Prime Minister of a country that had joined the Axis Powers of Germany, Italy and Japan, the Professor signed the

ban, although he was still Chairman of PEN. In its long history, the Bulgarian PEN had to survive many trials of this type caused by acute political upheavals.

Our center has participated in almost all World PEN Congresses, and our bulletin “Bulgarian PEN”, which comes out both in Bulgarian and English, is disseminated in nearly 100 countries. The bulletin comes out two times a year and each new edition presents about 20 Bulgarian writers with their translated works and notes about them. You could say our bulletin is an open window to the literary planet. Although modest in layout, it has done a lot to popularize our literature.

Currently the Bulgarian PEN Centre is a community of Bulgaria’s most established writers of different generations — starting with Valeri Petrov, Leda Mileva, Anton Donchev, Anzhel Vagenstein, Vutyo Rakovski, Liana Daskalova, Viktor Baruh, Bogdana Zidarova, Dimitar Stefanov, Dimitar Gulev, Petar Karaangov and Atanas Nakovski, getting to the younger Alek Popov, Kristin Dimitrova, Boyko Lambovski, Deyan Enev, Georgi Grozdev, Zdravka Evtimova, Georgi Gospodinov, and others. Poets are a majority, critics — a minority (Lyudmila Grigorova, Gancho Savov, Zdravko Cholakov, and Vladimir Trendafilov). Some of our members have lived (or live now) abroad for a long time — Nikola Indzhov, Lada Galina, Boyan Biolchev, Kiril Kadiyski, Viktor Paskov, and others. Not surprisingly some of them are also known as very good translators.

The Bulgarian PEN Centre constantly expands and renews itself. Each year 4-5 new members are accepted into the centre. The names Dimitar Kirkov, Kalin Donkov, Velimir Kostov, Krasin Himirsky, Boris Zhogov etc. were added to its list a short time ago. The Bulgarian PEN today comprises about 40 active members. Membership in the Bulgarian PEN is available to writers who have been recognized in the country and have had their books translated abroad. Desirably they should speak at least one western European language. Almost all the writers in Sofia’s PEN club have been awarded prestigious national and international prizes. Some of them are members of world literary academies. Among the PEN members there are also laureates of the greatest state award — the “Stara Planina” Medal (Valeri Petrov, Anzhel Vagenstein, Anton Donchev, Lyubomir Levchev). Others are honorary citizens of their native towns (Leda Mileva, Georgi Konstantinov). Despite some objective difficulties of financial and other nature, our centre has not even once forgotten its creative mission — to be a true centre of high writing spirit and be committed to our integration into the world.

The Bulgarian PEN Centre is a treasured achievement of our literary life. Known as a non-governmental and non-partisan organization, it plays a unifying role in the country’s cultural development. For decades the Bulgarian PEN Centre has worked to create a humane and creative environment. An environment based on mutual human understanding, democratic spirit and creative bonds with the world literature.

Gueorgui Konstantinov — president of the Bulgarian PEN Centre

Долуподписанитѣ членове на ПЕН-КЛУБЪ удостоверяваме, че получилиме листата на предложенитѣ за членове на Клуба лица и подадохме гласа си за избора имъ.

-
- ✓ 1.-Проф. М. Арнаудовъ, ул. Добруджа. *М. Арнаудовъ* - ще го избирамъ
  - 2.-Дора Габе, ул. Журналистъ № 1 *Dora Gabé*
  - 3.-Вл. Поляновъ, Дирекция Желѣзницитѣ *D. Konev*
  - 4.-Ал. Балабановъ, ул. Цибра № 7 - *Ал. Балабановъ*
  - 5.-Елизавета Багряна, ул. Вѣлчевъ, № 8 *E. Bagryna*
  - 6.-Мара Бѣлчева, ул. Неофитъ Рилски № 4. *marabeycheva*
  - ✓ 7.-Вл. Василевъ, Нар. Театъръ - *В. Василевъ*
  - 8.-Тодоръ Влайковъ, ул. Аспарухъ, № 56 *T. Vlaykov*
  - 9.-Д-ръ К. Гълъбовъ, артист. херц. домъ Ничковъ *K. G. G. G.*
  - 10.-Емануилъ попъ Димитровъ, ул. Цибра, № 10 *E. Dimitrov*
  - 11.-Проф. Ас. Златаровъ, ул. Чепино № 5 *As. Zlatarov*
  - 12.-Йорд. Йовковъ, ул. Тича № 3 *J. Yovkov*
  - 13.-Проф. Смир. Казанджиевъ, ул. Цибра № 6 *S. Kazandzhiev*
  - ✓ 14.-Трифонъ Куневъ, ул. Ангелъ Къичевъ № 4. ?
  - 15.-К. Константиновъ, Центр. Коопер. Банка *K. Konstantinov*
  - 16.-Ангелъ Каралийчевъ, ул. Софийска, № 3 *A. Karaliychev*
  - 17.-Николай Пилиевъ, ул. Мерхантия № 9 *N. Piliyev*
  - 18.-Константиъ Мутафовъ, Народна Библиотека *K. Mutafov*
  - ✓ 19.-Чавдаръ Мутафовъ, ул. Витонка № 98 *Ch. Mutafov* - ще го избирамъ
  - 20.-Добри Немировъ, Библиотека на М-во Благоустр. *D. Nemirov*
  - 21.-Елинъ Пелинъ, Музей Вазовъ *E. Pelin*
  - 22.-Николай Райновъ, ул. Регентска № 44 *N. Raynov*
  - ✓ 23.-Георги Райчевъ, ул. Оборъде № 46 *G. Raychev* - ще го избирамъ
  - 24.-Ладкиъ Стояновъ, библиотекаръ М-во Правосъд. *L. Stoyanov*
  - 25.-Йорданъ Стубель, Кооперация Македония, ул. Алабинска, 2 *J. Stubel*
  - ✓ 26.-Георги Д. Стаматовъ, ул. Векеликъ № 11 - ще го избирамъ
  - ✓ 27.-Сиракъ - Ситникъ, редакция Слово *S. Sitnik* да го избирамъ
  - ✓ 28.-Тодоръ Траяновъ, ул. Гладетонъ № 37 *T. Trayanov* - ще го избирамъ
  - ✓ 29.-Божанъ Ангеловъ, ул. 6-й Септемврий № 24 *B. Angelov* - ще го избирамъ
  - ✓ 30.-Йорданъ Бадевъ, Нар. Театъръ ✓ *J. Badev*
  - ✓ 31.-Стефанъ Костовъ, Етнограф. Музей *S. Kostov* - ще го избирамъ
  - 32.-Стилианъ Чилингировъ, Бул. Дондуковъ № 125 *S. Chilingirov*
  - 33.-Дим. Шишмановъ, ул. Шипка № 11. *D. Shishmanov*

Гласуване за нови членове в Българския П.Е.Н. през 30-те години на 20-ти век.
Vote for new members of the Bulgarian PEN in 30-ies of the last century.

**ПРЕЗИДЕНТИ НА БЪЛГАРСКИЯ П.Е.Н.
PRESIDENTS OF THE BULGARIAN P.E.N.**

*Проф. Иван ШИШМАНОВ
(1862–1928)*

*Prof. Ivan SHISHMANOV
(1862–1928)*

Първият председател на Българския ПЕН-център. Европейски учен в областта на Ренесанса, сравнителните литератури, история на българския фолклор и история на литературата.

Иван Вазов

Из “Юбилейна реч в чест на проф. Иван Шишманов”

...Аз поздравлявам професор Шишманова! Поздравлявам в него не само учения, кабинетния работник с големи заслуги към българската наука, а и светлото и хубавото, което България може да даде, богатата и блестяща мисъл, чаруещата сила на живото слово, българската енергия, вечно бодра и несъкрушима в него, – да, енергията – голямата добродетел, която прави чудеса и дава крила на всички благородни полети.

И от професорската катедра, и от държавническият пост, и от тихата област на науката, и от шумната сцена на обществения живот – все то-

ва проявление на духовна мощ и енергия, които ни очароват и удивляват. Историята на българския умствен напредък знае кое място да даде в страниците си на човека с тая тридесетгодишна многостранна и грамадна дейност, и тя няма да има по-благодарна работа, когато ще трябва да посочи една от най-чистите слави на родната наука, едно от най-хубавите имена, с които България може да се гордее пред себе си и пред чуждия свят. И аз ще бъда къс. Красноречиви похвали са слаби да изразят силните чувства в душата ми пред тая богата със заслуги дейност по полето на българската култура, нито изблика на любов и признателност, що съединява тук душиите на присъстващите, та и на цяла мисляща България днес, към нашия скромн, мил и велик юбиляр.

Слава на професор Шишманов!

* * *

Ivan SHISHMANOV

The first president of the Bulgarian PEN centre. A scholar, popular in Europe of that time for his studies on Renaissance, comparative history of literature, Bulgarian folklore and history of literature.

Ivan Vazov

Excerpt from "Jubilee Oration In Honour of Professor Ivan Shishmanov"

I congratulate Professor Shishmanov! I congratulate in him not only the scientist, the closet scholar who has rendered great service to the society, but also the brightness and beauty that Bulgaria could give, the bright and rich thought, the fascinating power of the living word, the Bulgarian energy, always brisk and indestructible in him – yes, the energy – the great virtue that performs miracles and elates all the noble wings.

From the professor's desk and from the statesmanlike position and from the quiet area of the science – always this show of spiritual power and energy that enchant us and astonish us. The history of the Bulgarian intellectual progress knows well what place to reserve on its pages for the man with this thirty-years versatile and huge activity, and the history will not recognize more beneficial work when needed to point to one of the purest glories of our own science, one of the most beautiful names Bulgaria can be proud of in front of herself and the whole world. And I will be brief. Eloquent praises are weak to express both the powerful feeling of my soul in front of this activity rich in merits on the field of the Bulgarian culture and the burst of love and appreciation that unite here the souls of the present and of the whole intelligent Bulgaria today towards our modest, kind and great hero of the anniversary.

Glory to Professor Shishmanov!

Александър БАЛАБАНОВ
(1879–1955)

Alexander BALABANOV
(1879–1955)

Писател, учен, журналист. Преподавател – професор в Софийския университет. Преводач от древни езици – превежда гръцките класици Платон, Есхил, Софокъл, Еврипид, Теофраст, Езон, а така също и римски, немски, френски поети. Автор на изключителната “История на класическата литература“, на много студии и статии, посветени на българската литература. Един от основателите на Българския П.Е.Н.-център. След смъртта на проф. Иван Шишманов, става председател на нашия П.Е.Н.

Александър Балабанов
ВСЕ ТИЯ МИСЛИ
(откъс)

Всички литератури на Европа са от един род. Те са свързани по кръв, по традиция, по взаимно влияние. Едни от тях предават на други създаденото преди тях, обясняват го, прибавят и своето в общото. Други пък разширяват мотивите, усъвършенствуват формите, вдълбочават зададените от по-рано проблеми. Старогръцката литература създаде формата на литературните родове, някои създаде изцяло, а други загатна. Тя посочи още как трябва да става единението между живот и литература, наложи се като жизнена необходимост на човека, на народа. Латинската литература пое наследството на гръцката, работи с него доколкото ѝ стигаха силите, за да го предаде на по-нататъшните векове. Италианската лите-

ратура в първите свои епохи схвана като най-главна своя цел да организира борбата между античното и модерното, да съвокупи античната плът с модерната, с християнската душа, и по този начин да предаде на бъдещите векове литература с едно тяло и душа. Така могат да се установят в общи черти и мисиите на другите европейски литератури. Не е без мисия на този свят и българската литература, колкото и малка да е тя. На пътя между Византия и Запад, българската литература още във времена, когато много малко или почти нищо не се говореше за литератури на други европейски народи, изпълни вече една своя мисия, поне за славянските народи. Политическото робство, в което изпадна българският народ, не ѝ позволи сама да се развие.

Както всяка литература има своя задача, така и всеки писател в своята литература. Но тази задача не може, не бива нито да му се каже от някого, нито да му се предпише, нито да му се внуши. Той ще стане писател или поет, защото ще почувства, че има нещо да каже. Времето, условията ще научат българския писател какво да работи. Той ще премери своята дарба, ще прецени своята готовност да се пожертва и ще даде това, което може. Въпросът е, значи, не да се каже на българския писател, не да се съветва, не да се предписва какво трябва да работи, а да се изтъкне къде най-много се чувствава нужда от съдействието му и за кое не са му стигнали силите досега.

1920 г.

* * *

Alexander BALABANOV

Writer, scientist, journalist. Professor in Sofia University. Translator from ancient languages – translated the Greek classical writers Plato, Aeschylus, Sophocles, Euripides, Theophrastus, Aesop, as well as Roman, German, French poets. Author of the exceptional “History of the Classical Literature“, of many studies and articles dedicated to the Bulgarian literature. One of the founders of the Bulgarian P.E.N. Centre. After Professor Ivan Shishmanov’s decease became President of our P.E.N.

Alexander Balabanov
All the Same Thoughts
(excerpt)

All European literatures are of the same kind. They are bound together by blood relations, by tradition, by mutual influence. Some of them hand down to other nations

what is previously created, expound it, interpolate their share in the common literary treasure. Yet others broaden the themes and motifs, perfect the forms, become deeply absorbed in problems previously set.

Ancient Greek literature created the form of the literary genres, created entirely some of them and just touched on others. It also showed how the union between life and literature should occur, and established itself as a vital necessity for the man, for the people. Latin literature took the heritage of the Greek one, worked with it as far as lies in its power in order to pass it on to the further centuries. Italian literature in its early ages adopted as a main objective to organize the struggle between the ancient and the modern, to join the antique flesh with the modern Christian spirit and thereby to hand down to the future centuries a literature with one whole body and soul. In that way the missions of the other European literatures could be determined in general. Bulgarian literature, too, small as it may be, is not deprived of a mission in the world. Standing in the way between Byzantium and the Occident, Bulgarian literature, as early as the ages when either nothing or very few things have been said about the literatures of other European nations, already accomplished one of its missions, at least for the Slavonic nations. The political slavery that Bulgarian people fell in did not allow it to develop itself.

Just as well as every literature has its task, every writer has his own mission in his or her literature. But this task could not, should neither be told nor be enjoined or suggested to them. The writer will become a prosaist or poet only because they will feel, will realize they have something to say. They will be taught what to work by the time and the conditions. They will weigh their talent, will judge their ability to sacrifice themselves and will give as much as they can. So the question here is: the Bulgarian author does not have to be told, advised or suggested what to work on but to be aware by emphasizing where the need of his collaboration is most strongly felt and what the things are he could not have brought himself to do.

1920

Дора ГАБЕ (1888–1983)

Dora GABE (1888–1983)

Видна представителка на българската поезия. Повече от 15 години тя е председателка на Българския П.Е.Н. Развива изумителна дейност – особено при участието си на конгресите в Барселона, Лондон, Париж, Виена и мн. др. Авторка е на много стихове за деца и възрастни и на прозаични творби за деца. Нейната стихосбирка “Почакай слънце“ (1967) се нарежда между постиженията на българската женска поезия. Превеждала е полски, руски, чешки автори.

Като видна писателка и дългогодишен председател на Българския П.Е.Н. тя утвърди името на България в международния културен живот.

A well-known Bulgarian poetess. She was at the head of the Bulgarian PEN for more than fifteen years. She was amazingly active, especially at the PEN congresses in Barcelona, London, Paris, Wien and many other places. She is author of many poems for children as well as of poetry for grown-ups, and she wrote fiction books for children as well. Her poetry collection “Wait a Minute, Sun!” is ranked among the highest achievements of Bulgarian female poetry. Dora Gabe translated works by Polish, Russian and Czech authors into Bulgarian.

Dora Gabe established the name of Bulgaria in the international cultural context.

Богдан ФИЛОВ
(1883–1945)

Bogdan PHILOV
(1883–1945)

Археолог, политик, писател. Специализирал класическа филология в Бон, Париж, Рим. Професор по археология в Софийския университет “Климент Охридски“. През 1937–1944 е председател на Българската академия на науките. Издал е много трудове в областта на археологията и древните култури.

Известен е и като министър-председател на България, подписал договора за присъединяване към Тристранния пакт (1941). По същото време той подписва и забраната на Българския П.Е.Н. клуб – забрана, дошла главно поради факта, че ръководният център на Международния П.Е.Н. се намира в Лондон.

Председател на Българския П.Е.Н. в края на 30-те години.

Archeologist, politician, writer. He specialized classic philology in Bon, Paris, Rome. He was Professor of Archeology in Sofia University “Kliment Ohridski“ and President of the Bulgarian Academy of Sciences in the period 1937–1944. He published a lot of works in the domain of archeology and ancient cultures.

Well known as a Prime Minister of Bulgaria, he signed the treaty for joining the Tripartite Pact (1941). At the same time he signed the ban on the Bulgarian PEN, a ban caused mainly by the fact that the leading centre of the International PEN was in London.

President of Bulgarian P.E.N. in the late 30's.

Анна КАМЕНОВА
(1894–1982)

Anna KAMENOVA
(1894–1982)

Известна писателка и общественичка. Председателка на Българския П.Е.Н.-център от 1966 до 1971 година, когато предава поста на своя заместник-председател Ледя Милева. Следвала е литература и право в Лондон и Санкт Петербург и е живяла известно време в Париж.

Авторка е на романи, книги с пътеписи, повести за деца. Има преводи от английски език. Участвала е в няколко конгреса на Международния П.Е.Н..

Със своята творческа и организационна дейност е оставила ясна следа в историята на Българския П.Е.Н.-център.

A prominent prose writer and public figure – was President of the Bulgarian PEN centre from 1966 to 1971 when she was succeeded by her vice-president Leda Mileva. Anna Kamnova completed her studies (literature, law) in London and Sanct Petersburg and lived for some time in Paris. She is author of novels, travel books and novelettes for children, and she made a series of translations from English into Bulgarian.

She left a deep trace in our PEN history.

Leda МИЛЕВА

Leda MILEVA

ЛЕДА МИЛЕВА е родена през 1920 г. в София. Поет, драматург, преводач. Автор на повече от 30 книги със стихове за деца, както и на театрални и радиопиеси. Нейни книги са превеждани на английски, френски, немски, полски, руски и др. Наградена е с много литературни награди и с почетен диплом на името на Ханс Кристиан Андерсен. Повечето от поетичните ѝ преводи на американска, английска и африканска поезия са включени в четири антологии, съставени от нея и съпруга ѝ.

Заместник-председател и председател на българския ПЕН-център, (1960–1980), постоянен представител на България в ЮНЕСКО, Париж (1972–1979), председател на Съюза на преводачите в България (1979–1989).

LEDA MILEVA was born in 1920 in Sofia. Poet, playwright, translator. Author of more than thirty books of poetry for children, plays for the theatre and radio-plays. Her works have been translated into English, French, German, Russian, Polish, etc. She has been awarded with numerous national prizes and with the Hans Andersen certificate of honour. Most of her translations of American, English and African poetry have been included into four anthologies, compiled by herself and her husband.

Vice-president and President of the Bulgarian PEN center (1960–1980), Bulgaria's permanent representative at UNESCO, Paris (1972–1979), President of the Bulgarian Translators' Union (1979–1989).

Лиляна СТЕФАНОВА

Lilyana STEFANOVA

Поет, прозаик, есеист. Родена в София. Висше образование – Литературния институт “М. Горки” в Москва, специализира в Лондон. Завършва международната писателската програма при университета Айова – САЩ. Автор на над 50 книги поезия, проза, есеистика, също така и на няколко пиеси и на творби за деца. Нейни стихове и проза са преведени на 31 езика. Лиляна Стефанова е носител на много национални и международни литературни награди.

Тя е била повече от 10 години председател на българския П.Е.Н.-център. В различни години тя е зам.-главен редактор на списание “Септември”, основател и главен редактор на литературното списание “Обзор” и главен редактор на вестник “Литературен фронт”. Била е зам.-министър на образованието. Учасствала е в много конгреси на ПЕН и писателски форуми.

Poet, prose writer and essayist .Born in Sofia. She studied at the Moscow Institute of Literature, postgraduate student in London, involved in the International writers' programme of the University of Iowa (USA). She has over 50 volumes of poetry, prose, and essays to her credit, she has written several plays and books for children. Her poems have been translated into 31 languages. She is laureate of many national and international awards.

Lilyana Stefanova was President of the Bulgarian P.E.N Center for more than 10 years. She has been also deputy editor in chief of magazine “Septemwri”, founder and editor in chief of “Obzor “ – magazine for literature and art , editor in chief of newspaper “Literaturen Front“. She was a Deputy Minister of Education.

She has participated in many congresses of P.E.N.

Богомил НОНЕВ
(1920–2002)

Bogomil NONEV
(1920–2002)

Разказвач, есеист, литературен критик. След края на тоталитаризма той пое кормилото на Българския П. Е. Н.-център и беше негов президент от 1991 до 1995 г. Нонев е автор на кратки разкази, пътеписи, есета и литературна критика. Той вече не е между нас, но помним неговите думи: “Ние сме убедени и днес, че можем и трябва да играем активна роля в дейността на Международния П.Е.Н., въпреки всички трудности, които сме длъжни да превъзмогнем. Убедени сме, че П.Е.Н.-центърът защитава правата на твореца и на цялата писателска интелигенция, активно съдейства за търсене на пътища в духовния живот на епохата, бори се за съхранение на културното наследство и проявява непримиримост към всякаква расова, политическа или религиозна непримиримост.”

An essayist, prose-writer, critic. After the collapse of the totalitarian regime he took the helm of the Bulgarian PEN centre and was its president from 1991 to 1995. Nonev is a author of short stories, travel books, essays and literary criticism. He has left us, but we remember his words, “Today, we still firmly believe that we can and should play an active role in the activities of PEN International, in spite of all difficulties we are facing. We also believe that the PEN centre defends the rights of the authors and of the writers’ community as a whole, that it actively assists the search for new ways for the culture in our age, that it strives for the preservation of the cultural heritage and rejects any hostility on a racial, political or religious basis.”

Невена СТЕФАНОВА

Nevena STEFANOVA

Поетеса, есеистка, белетристка. Родена в София. Завършва гимназия в столицата, а след това – Държавна художествена академия.

През 1949–1950 г. специализира като преводач и редактор в Унгария. Дългогодишен редактор в сценарни комисии в Българската кинематография. Работи и като редактор в издателство “Български писател” в отдел “Белетристика”. Автор на много стихосбирки, сборници с проза, пътеписи. Превежда поезия от руски, френски, унгарски и английски езици.

Участник в много конгреси на П.Е.Н. и писателски форуми.

Председател на Българския П.Е.Н. (1992–1999). През 2000-та година тя предаде щафетата на настоящият председател на Българския П.Е.Н.-център Георги Константинов.

Poetess, essayist, novelist. Born in Sofia. Graduates high school in the capital and afterwards – State High School of Fine Arts. During 1949–50 specialized as translator and editor in Hungary. Editor for many years in screenplay committees in Bulgarian Cinematography. Also works as an editor in the publishing house “Bulgarski pisatel”, “Belles letters” department. Author of numerous poetry books, prose medleys, travel notes. Translates poetry from Russian, French, Hungarian and English.

She has participant in many congresses of P.E.N. and writer’s forums.

President of Bulgarian P.E.N. (1992–1999). In 2000, she handed the torch of creative activites to the chairman of the Bulgarian P.E.N. centre Gueorgui Konstantinov.

SECRETARIES OF THE BULGARIAN P.E.N.

Dora Gabe
Vladimir Polyanov
Assen Raszvetnikoff
Lachezar Stantchev
Nadya Kehlibareva

Simeon Hadjikosev
Vera Gantcheva
Vutyo Rakovski
Alek Popov
and others

MEMBERS LIST OF BULGARIAN P.E.N. 2006

Alek Popov
Alexander Shurbanov
Angel Vagenstein
Anton Donchev
Atanas Nakovski
Bogdana Zidarova
Bojko Lambovski
Boris Jogov
Boyan Biolchev
Valentina Radinska
Valeri Petrov
Velimir Kostov
Victor Baruh
Victor Paskov
Vatio Rakovsky
Vladimir Trendafilov
Gancho Savov
Georgi Borisov
Georgi Gospodinov
Georgi Grozdev
Gueorgui Konstantinov
Deyan Enev
Dimitar Gulev
Dimitar Kirkov

Dimitar Stefanov
Zdravka Evtimova
Zdravko Cholakov
Iglika Vassileva
Ivan Matanov
Kalin Donkov
Kiril Kadiiski
Kiril Topalov
Krassin Hamirski
Kristin Dimitrova
Krastio Stanishev
Lada Galina
Leda Mileva
Liana Daskalova
Liliana Stefanova
Ljubomir Levchev
Ljudmila Grigorova
Mirela Ivanova
Nikola Indzhov
Nikolay Hristozov
Petar Karaangov
Sevda Sevan
Teodora Gancheva

ХАРТА НА МЕЖДУНАРОДНИЯ П.Е.Н.

Хартата на П.Е.Н. се базира на резолюции, гласувани на международните П.Е.Н. конгреси, и може да бъде резюмирана по следния начин:

П.Е.Н. заявява, че:

1. Литературата не познава граници и трябва да остане общовалидна валута между народите независимо от политическите или международни катаклизми.

2. При всички обстоятелства и особено по време на война произведенията на изкуството, културното наследство на човечеството изобщо, трябва да останат недокоснати от национални или политически страсти.

3. Членовете на П.Е.Н. трябва винаги да използват цялото си влияние в помощ на доброто разбирателство и взаимното уважение между нациите; те дават дума да правят всичко възможно за преодоляване на расовите, класови или национални омрази и да се борят за идеала на едно мирно човечество в единен свят.

4. П.Е.Н. отстоява принципа на свободното движение на мисълта в една нация и между всички нации. Членовете си дават обет да се противопоставят на всяка форма на ограничаване на свободата на словото в страната и обществото, към които принадлежат, а така също навсякъде по света и при всяка възможност П.Е.Н. се обявява в полза на свободната преса и се противопоставя на произволната цензура в мирно време. Той вярва, че напредването на света към по-високо организиран политически и икономически ред задължително минава през свободната критика на правителства, администрации и ръководни институции. А тъй като свободата означава и доброволно въздържане, членовете си дават дума да се противопоставят на всяка злоупотреба със свободната преса като преднамерено изопачаване и скриване на фактите, както и банализиране или ограничаване на свободната и просветена дискусия, заради политически или лични цели.

Членството в П.Е.Н. е отворено за всички доказали качествата си писатели, редактори и преводачи, които биха се подписали под тези принципи, без оглед на националност, език, раса, цвят или религия.

INTERNATIONAL P.E.N. CHARTER

The P.E.N. Charter is based on resolutions passed at its International Congresses and may be summarized as follows:

P.E.N. affirms that:

1. Literature knows no frontiers and must remain common currency among people in spite of political or international upheavals.

2. In all circumstances, and particularly in time of war, works of art, the patrimony of humanity at large, should be left untouched by national or political passion.

3. Members of P.E.N. should at all times use what influence they have in favor of good understanding and mutual respect between nations; they pledge themselves to do their utmost to dispel race, class and national hatreds, and to champion the ideal of one humanity living in peace in one world.

4. P.E.N. stands for the principle of unhampered transmission of thought within each nation and between all nations, and members pledge themselves to oppose any form of suppression of freedom of expression in the country and community to which they belong, as well as throughout the world wherever this is possible. P.E.N. declares for a free press and opposes arbitrary censorship in time of peace. It believes that the necessary advance of the world towards a more highly organized political and economic order renders a free criticism of governments, administrations and institutions imperative. And since freedom implies voluntary restraint, members pledge themselves to oppose such abuses of a free press as the deliberate distortion or suppression of facts, or the trivialization or limitation of free and informed discussion, for political or personal ends.

Membership of P.E.N. is open to all qualified writers, editors and translators who subscribe to these aims, without regard to nationality, language, race, color or religion.

Българският П.Е.Н в снимки 1926–2006

Bulgarian P.E.N in photos 1926–2006

На път за конгреса на П.Е.Н. в Дубровник (1933). На снимката: на първия ред - Елисавета Багряна, Дора Габе, Анна Каменова, Владимир Василев; на втория ред - Константин Петканов, Сирак Скитник, Георги Цанев, Светослав Минков, Николай Лилиев, Илия Волен, Боян Болгар, Асен Разцветников, Николай Дончев и др.

En route to P.E.N. congress in Dubrovnik. On the photography in the first row - Elissaveta Bagryana, Dora Gabe, Anna Kamenova, Vladimir Vassilev; in the second row - Konstantin Petkanov, Sirak Skitnik, Georgi Tsanev, Svetoslav Minkov, Nikolay Liliev, Ilya Volen, Boyan Bolgar, Assen Raztsvetnikov, Nikolay Donchev and others.

Александър Балабанов и Елин Пелин.

Alexander Balabanov and Elin Pelin.

Владимир Василев и Йован Дучич в Дубровник, 1933 г.

Vladimir Vassilev and Jovan Duchich - Dubrovnik, 1933.

Членове на Българския П.Е.Н., 30-те години на XX век. Георги Цанев, Никола Фурнаджиев, Асен Разцветников, Владимир Василев, Илия Волен и др.

Members of The Bulgarian PEN-centre (1930): Georgi Tsanev, Nikola Furnadjiev, Asen Raszvetnikov, Vladimir Vasilev, Ilya Volen etc.

Делегация на Българския П.Е.Н. за конгреса в Париж, на Белградската гара, през 1934 г. Виждат се: Елисавета Багряна, Димо Казасов, Владимир Полянов, Анна Каменова, Милан Ракич и др.

The Bulgarian P.E.N. delegation at the Belgrade station on their way to the Paris Congress, 1934: Elissaveta Bagryana, Dimo Kazasov, Vladimir Polyanov, Anna Kamenova, Milan Rakich and others.

1945 г. - Иво Андрич и Светослав Минков в следвоенна София

1945 - Ivo Andrich and Svetoslav Minkov in postwar Sofia

Александър Балабанов и Дора Габе на конгрес на П.Е.Н. в Будапеща

Alexander Balabanov and Dora Gabe - P.E.N. congress at Budapest

Вечеря на членовете на Българския ПЕН.(1938). В средата - проф. Богдан Филов - председател. Присъстват още белетристът Константин Петканов, поетът Асен Разцветников, литературният историк акад. Георги Цанев, музикалният есеист-критик акад. Андрей Стоянов, Дора Габе, председателят на СБП - Стилян Чилингиров, класикът на българския разказ Елин Пелин и др.

The Bulgarian PEN, 1938, Sofia

Вечеря на българския П.Е.Н. клуб. София, 30-те години. Анна Каменова е с шапка в дъното вляво.

Dinner of the Bulgarian PEN club (30-es of XX-th century). The lady in hat on the bottom left is Anna Kamenova.

Международен конгрес на П.Е.Н. в Барселона, (1935 г.). Делегати от България са Ангел Каралийчев, Александър Балабанов и Дора Габе.

The congress of International PEN in Barcelona, (1935). Delegates from Bulgaria Angel Karaliichev, Alexander Balabanov and Dora Gabe.

1935 г. - конгрес на ПЕН в Барселона, вижда се Дора Габе.

1935 - PEN congress in Barcelona.

След връчване на "Наградата на София" на Т. Г. Влайков. Виждат се: Вл. Василев, Ст. Чилингиров, Елин Пелин, Б. Ангелушев, П. Славински, Сирак Скитник, Н. Тузсузов, кмета Иванов и др. (1940 г.)

A group of Bulgarian writers, members of the Bulgarian PEN club, at the ceremony of handing in the Award of Sofia, (1940).

*Конференция на Международния ПЕН - Арнем, Холандия, 1966 г.
Българските делегати Леда Милева и Богомил Райнов (3 ред, вдясно). До
Леда Милева е унгарският делегат Ласло Кери, пред тях секретарят на
Френския П.Е.Н. - Жан дьо Беер.*

The International P.E.N. Conference in Arnhem, Holland. Bulgarian delegates Leda Mileva and Bogomil Rainov (third row, right).

*Анна Каменова, Павел Спасов, Лъчезар Станчев и
Кръстьо Белев - конгрес на П.Е.Н. в Блед 1965 г..*

*Anna Kamenova, Pavel Spasov, Latchezar Stanchev
and Krastio Belev - P.E.N. congress at Bled, 1965.*

53 конгрес на Международния П.Е.Н. в Маастрихт. Делегатите в него: Клара Джорджиси (САЩ), Анджелика Мечтел (Германия), Вера Ганчева и Лиляна Стефанова, Шериф Бат – Шева (Израел).

The 53 congress of International P.E.N. in Maastricht. Delegates: Klara Jyorgyey (USA), Angelika Mechtel (Germany), Vera Gancheva and Lilyana Stefanova (Bulgaria), Sheriff Bat – Sheva (Israel).

1975г. - Виена. Международен конгрес на ПЕН. Ледя Милева с унгарски писатели. Вдясно - Иван Болдижар, председател на Унгарския ПЕН.

1975 - Wien. International PEN Congress. Leda Mileva with Hungarian writers. On the right - Ivan Boldizsar, president of the Hungarian PEN.

52 конгрес на Международния П.Е.Н. в Корея, Сеул.

Делегатите в него: проф. Хиун Бок Ли (Корея), Лиляна Стефанова и проф. Симеон Хаджикосев.

The 52 congress of International P.E.N. in Korea, Seoul. Delegates: prof. Hyun Bok Lee (Korea), Lilyana Stefanova and prof. Simeon Hagikosev.

1985, конгрес на ПЕН - Ню Йорк. Отляво надясно: Лиляна Стефанова, Артър Милър (САЩ), П. Каитру (Португалия) и др.

The New York P.E.N. Congress, 1985: Lilyana Stefanova, Arthur Miller, P. Castro and others.

*Ледa Милeвa и Лъчeзaр Стaнчeв - П.Е.Н.
кoнгрeс в Риo дe Жaнeйрo 1979 г.*

*Leda Mileva and Lachezar Stanchev. PEN
Congress, Rio-de-Janeiro-1979*

*Лъчeзaр Стaнчeв и Мустaй Кaрим.
Кнoк, 1972 г.*

*Lachezar Stanchev and Mustaj Karim.
Knok, 1972.*

*Йoрдaн Рaдичкoв и Лъчeзaр Стaнчeв.
Риo дe Жaнeйрo 1979 г.*

*Yordan Radichkov, L. Stanchev.
Rio-de-Janeiro 1979.*

*Ернесто Карденал и Георги Константинов.
Норвегия 2004 г.
Ernesto Kardenal and Gueorgui Konstantinov.
Norway 2004.*

*Гилерме Фигейредо и Лъчезар Станчев. Рио де
Жанейро 1979 г.
Gilerme Figejredo and Lachezar Stanchev. Rio de
Janejro 1979.*

*Габриел Гарсия Маркес и Никола Инджов.
Мексико 1980 г..
Gabriel garcia Markes and Nikola Indjov.
Mexico 1980.*

*Леда Милева и Елисавета Багряна
Leda Mileva and Elissaveta Bagryana*

*Леда Милева и Валери Петров
Leda Mileva and Valeri Petrov*

П.Е.Н.конференция в Будмерице, Словакия (март, 2004 г.). Българските писатели Богдана Зидарова и Димитър Стефанов сред колеги: Франка Тиберто (Швейцария), Густав Мурин - председател на Словакия П.Е.Н, Юкка Малинен (Финландия), Антон Хикиш (Словакия), Янош Бенихе (Унгария), Павел Вернер и Таня ФишEROва (Чехия) и др.

The PEN conference in Slovakia (March 2004). The Bulgarian writers Bogdana Zidarova and Dimitar Stefanov, Franca Tiberto (Switzerland), Gustav Murin (Slovakia), Jukka Mallinen (Finland), Anton Hykisch (Slovakia), Janos Benyhe (Hungary), Rut Lechnerova (Slovakia), Pavel Verner and Tania Fischerova (Czech) and others.

Надя Кехлибарева - секретар на П.Е.Н. и Атанас Наковски на конгрес в Хамбург, 1985 г.

Nadia Kehlibarova and Atanas Nakovski - Hamburg, 1985.

Конференция в Охрид 2005 г. Вторият отляво Алек Попов.

The P.E.N. conference in Ohrid (2005). The second on the left - Alek Popov.

70-годишнина на Българския П.Е.Н.-център. Виждат се писателите Невена Стефанова, Димитър Гулев, Вера Ганчева, Любомир Левчев, Любен Дилов и др.

The 70th anniversary of the Bulgarian PEN centre. From left to right: the writers Nevena Stefanova, Dimitar Goulev, Vera Gancheva, Liubomir Levchev, Liuben Dilov, etc.

Алваро Пинед-Ботеро (Колумбия) и Георги Константинов, 2003 г. (Лозана).

Alvaro Pineda-Botero (Columbia) and Gueorgui Konstantinov, 2003 (Lausanne).

69-ти конгрес на П.Е.Н. в Мексико сити (22-28 ноември, 2003). Отляво надясно писателите: Георги Константинов (България), Лучио Лами (Италия), Перла Мартинели, Джорджо Силфер (Есперанто П.Е.Н.), Силвестър Клансие (Франция).

The 69-th Congress of the International P.E.N. in Mexico City (22-28 November 2003). From left to right: Gueorgui Konstantinov (Bulgaria), Lucio Lami (Italia), Perla Martinelli, Giorgio Silfer (Esperanto P.E.N.), Sylvester Clancier (France).

Конгрес на П.Е.Н. в Тромсьо, Норвегия. Кметът на града с български и сръбски писатели.

The 70-th P.E.N. Congress in Tromso, Norway. The Mayor of Tromso with Bulgarian and Serbian writers.

Делегация на българския П.Е.Н. - център на конференцията организирана от словашкия П.Е.Н. - център (февруари 2003): Вътьо Раковски, Кристин Димитрова и Ян Кошка (Словакия).

The Bulgarian P.E.N. delegation at the conference organized by the Slovak P.E.N. Centre, Feb. 2003: Kristin Dimitrova, Vutyo Rakovski, Jan Koska.

Световен ден на поезията - Солун, 2002 г. Кирил Кадийски, Хусто Хорхе Падрон (Испания) и Георги Константинов.

World poetry day - Thessaloniki, 2002. Kiril Kadiiski, Husto Horhe Padron (Spain) and Gueorgui Konstantinov.

AN EXCERPT FROM THE TRILOGY "RODOSTO, RODOSTO..."

* * *

When grandfather David was born I rolled down from the sky's eyes and I saw. I saw his tender groin. I saw his breast — thin wings that spread. I saw his teeth, too. And I laughed...

When my grandmother was born — the eternal Ovsanna, mother of that David who was born with teeth — I was white blood pulsating in pearly scales of two breasts. And I was blessed.

When Haig was born — father of the seed that begot me — I was a bone. I was stretched and I moaned. But I rejoiced, too. Because men were on the way...

But when she, whose name I bear, was born, no one saw me. No one touched me. No one knew me. I was love. And I simply shone...

Thus was I born, out of light, bone, milk and tears.

I did not choose my name, nor did I invent myself alone.

But living to the present day I have realized that both name and flesh are like the snow that melts every spring and like the moon that never scars the day. Only the wind, a perennial lunatic, tramples, scatters and mingles our ashes. I have also realized that these ashes nourish the fields and the trees and the stones and the marshes. And amidst them people live... I liked all that their hands had made. But I saw that rags and lace were alike.

And I asked myself: what was our life like?

МЕЖДУНАРОДЕН П.Е.Н. P.E.N. INTERNATIONAL

ТАМ, КЪДЕТО ИЗТОКЪТ Е ЗАПАД

...Избраното заглавие на тези няколко страници всъщност е заглавие на книгата на английската писателка Хенриета Лесли, която е била гост на българския П.Е.Н.-център през годините 1927-1928. По същото време нобеловият лауреат Джон Голсуърти обнародва призив към световната общественост да се даде помощ на България във връзка с катастрофалното земетресение в южните предели на нашата родина.

...Не зная по-точна формулировка за България от посочената ("Там, където Изтокът е Запад") — една страна, в която в продължение на 1300 години се развива култура, книжовност, изкуство, дълбоко свързани с европейския ренесанс и свободололюбивите и демократични тенденции във философията, литературата, пластичните изкуства.

...И не е случайно, че още в първите години на своето съществуване българският П.Е.Н.-център имаше за приятели, а в повечето случаи и свои гости, световно известни писатели като Джон Голсуърти, Хърбърт Уелс, Ромен Ролан, Рабиндранат Тагор, Франц Верфел, Артур Шницлер, Иво Андрич, Раде Драйнац, Морис Метерлинк, Анатол Франс, Стефан Цвайг, Ернст Толер, Жюл Ромен, Анна Мария Матуте, Пиер Емануел, Амрита Притам, Константин Симонов, Леонид Леонов, Мишел Турние и още мнозина. Това свидетелства и за волята на българските членове на П.Е.Н. да превъзмогнат както настъплението на фашизма, така и остротата на студената война.

Богомил Нонев

WHERE EAST IS WEST

...The title given to these few pages is actually the title of a book by the English writer Henrietta Leslie, who visited the Bulgarian PEN centre in 1927-1928. At the same time, John Galsworthy, the Noble Prize winner for literature, issued an appeal to the world community to help Bulgaria recover from the damages caused by the disastrous earthquake which hit the Southern parts of the country.

...I don't know of a better characteristic of Bulgaria (Where East is West) - a country which for a period of 1300 years has been developing a culture, literature and arts, tendencies in philosophy, literature and arts.

...No wonder that from the very first years of its existence, the Bulgarian PEN centre's friends and guests were some of the world most famous writers like: John Galsworthy, Herbert Wells, Romain Rolland, Rabindranath Tagore, Franz Werfel, Arthur Schnitzler, Ivo Andric, Rade Drainatz, Maurice Maeterlinck, Anatole France, Stefan Zweig, Ernst Toller, Jules Romain, Ana Maria Matute, Emmanuel Piere, Amrita Pritam, Konstantin Simonov, Leonid Leonov, Michel Tournier and many others. This testifies the Bulgarian PEN members' good will to overcome the rising of fascism and later the brutality of the cold war.

Bogomil Nonew

ПРОЗОРЕЦ КЪМ СВЕТА

Слово пред конгреса на ПЕН в Лондон, 2001

Ако потърсите България на европейската карта, ще се окаже, че нямате нужда от лупа. България е нормална по размери европейска страна — примерно колкото Австрия или Португалия; с 8 милиона население, с богата история и древна култура. Достатъчно е да спомена, че България е земята на древното тракийско изкуство, че от нашите планини е тръгнал митът за Орфей, че у нас, още в 9 в., са сътворени много от първите старославянски книги... Българският ПЕН-център също има дълга и престижна история. Той съществува от 76 години и по традиция в него членуват най-видните наши писатели. Нашият център е участвал в почти всички конгреси на ПЕН след Първата световна война: в Осло, Барселона, Лондон, Париж, Виена и другаде. Той успя да оцелее и през “горещата” Втора световна битка, и през студената война. Сега Българският ПЕН е широко отворен прозорец към света. И днес ние се стремим да имаме своя страница в голямата световна книга.

Моето име е Георги Константинов. В България ме познават като автор на книги със стихове и проза. От началото на новия век съм председател на Българския ПЕН-център. Тук е пресекретарят на Центъра, младият, но вече известен у нас белетрист Алек Попов. Ние дойдохме тук, за да поздравим всички вас, именитите писатели от цял свят, които защитават благородните принципи на ПЕН: мир, човешко разбирателство, свобода на творческия дух. И да ви кажем, че българската литература е жива и вдъхновена, че въпреки всички трудности, тя продължава да има силни валенции с българския читател. Тя продължава да бъде малък спасителен остров сред икономическа криза, криминални новини и политически бури, тя е истинският опонент на елементарния прагматизъм, който ни заобикаля. Не казвам, че нашите писатели днес създават някакъв паралелен романтичен свят. Балканският полуостров, както знаете, не е най-подходящото

място за романтика. Близо до нас още димят въглените на войната, живеем с високи политически обещания и ниски заплати, хората са претоварени с грижи за оцеляване и нашата страна, за жалост, заема челно място в света по инфаркти. Ала българската литература има здраво сърце. Въпреки всичко нашата литература — поезия, проза, литературна есеистика — не спира да води своя диалог с днешния читател. Нещо повече — тя успява да стопли този диалог с жива артистичност и чувство за хумор. Най-добрите наши писатели защитават със своите нежни оръжия любовта, свободата на духа, мира.

Мисля, че тук бих могъл да изразя мнение и за тероризма, превърнал датата 11 септември в тревожна дата за световния календар.

Несъмнено това е удар върху модерния свят, сторен от хора със средновековно фанатично мислене. Голямото кърваво шоу отново беше насочено срещу съвсем невинни хора. Ала нека кажем, че хилядите невинни жертви в Световния търговски център не се различават от жертвите в Босна, Македония или Северна Ирландия, да речем.

Тероризмът е жесток и разрушителен навсякъде. Ето защо аз почти еднакво се вълнувам и от страшния взрив в Ню Йорк, и от коварните убийства близо до нашите граници. Всички би трябвало да осъзнаят, че няма справедлив и “полезен” тероризъм, че тероризмът като цяло е най-голямата опасност за бъдещето на планетата. Мисля, че тероризмът не е свързан само с една религиозна доктрина. Всички религии в своята същност се стремят да бранят Доброто. Коранът също казва, че “който убие един човек, убива цялото човечество.” Изглежда, че човечеството се нуждае от нов, най-правилен прочит на своите древни книги. И писателите от цял свят би трябвало да помогнат за това — мисля, че освен от социална сигурност, днешният модерен свят се нуждае и от “възпитание на чувствата”, според думите на Флобер... Аз съм ваш събрат по перо, български поет и още вярвам в благородната сила на литературата.

Стремейки се да бъда лаконичен, ще завърша със своето лично мото, изричано неведнъж от мен: “Животът ми не е поезия, но Поезията е мой живот”...Иска ми се да вярвам, че то ще бъде прието с разбиране от всички вас. Благодаря за вниманието ви.

Георги Константинов

A WINDOW ON THE WORLD

Speech at the PEN congress in London, 2001

If you try to find Bulgaria on the map of Europe it will turn out you don't need a magnifying glass. Bulgaria is an European country of a normal size - like Austria and Portugal, for example; with a population of 8 million people, rich history and ancient culture. Perhaps, it will be enough just to mention that Bulgaria is the land of the ancient Thracian art; the myth of Orpheus was born in our mountains, and many of the Old Slavonic books were written there as early as the 9th century A.D....

The Bulgarian PEN Centre has a long and prestigious history, too. It was founded seventy-six years ago and the most outstanding Bulgarian writers had been traditionally PEN members. Our PEN Centre took part in almost all PEN congresses after World War I: in Oslo, Barcelona, London, Paris, Vienna and elsewhere. It managed to survive both the "hot" World War II and the cold war. Presently the Bulgarian PEN Centre is a wide opened window on the world. Today, as in the past our desire is to have our own pages in the great book of the world.

My name is Georgui Konstantinov. I am known in Bulgaria as an author of books of poetry and fiction, I've been a president of the Bulgarian PEN Centre since the beginning of the new century. Our press secretary, the young and already popular novelist Alek Popov, is also here. We came to greet all of you - outstanding writers from all over the world, defending the noble principles of PEN: peace, mutual understanding, freedom of the creative spirit; and to tell you that Bulgarian literature is alive and inspired, and in spite of the difficult times we are going through, it continues to have strong valences regarding Bulgarian readers. The Balkan Peninsula, as you know, is not the most appropriate place for romance. The fires of war are still smouldering near our borders, we're living with generous political promises and low income, people are exhausted with the struggle for survival, and in my country the rate of heart attack is, unfortunately, one of the highest in the world. Yet Bulgarian literature has got a strong heart. In spite of all, our literature hasn't stopped its dialogue with contemporary readers. Moreover, it manages to bring warmth to this dialogue through artistic creativity and sense of humour. The best Bulgarian writers are defending love, peace and freedom of spirit with their fragile arms.

I believe it's appropriate here to express my opinion on terrorism, which has turned September the 11th into a day of anxiety on the world's calendar.

It was, undoubtedly, an attack against the modern world, carried out by some people with fanatic medieval way of thinking. Once again this terrible blood-stained show was directed against the lives of completely innocent people. But let's agree that there is no difference between these thousands of innocent victims in the World Trade Centre and the victims in Bosnia, Macedonia or Northern Ireland, for example. Terrorism is brutal and destructive everywhere. That's why I feel almost equally worried by the terrible explosion in New York and the perfidious killings near our borders. Everyone should realize that terrorism has never been just and useful. Terrorism as a whole

presents the greatest danger to the future of our planet. I think terrorism isn't connected with a single religious doctrine only. All religions are by their very nature striving to defend the Good in general. The Koran also teaches that "whoever kills a man, kills a mankind." Perhaps, mankind needs a new correct understanding of its ancient books. Writers from all over the world should help in this respect. I believe that besides social security our contemporary world needs also a "sentimental education", as Flaubert has put it. I'm your fellow-writer, a Bulgarian poet who still believes in the dignifying power of literature.

I'll close with my personal motto I've often quoted: "My life is not poetry, but Poetry is my life"... I believe all of you will accept it with understanding. Thank you for your attention.

Gueorgui Konstantinov

ЛИТЕРАТУРАТА МОЖЕ ДА НАПРАВИ СВЕТА ПО-ДОБЪР

Слово, произнесено по време на ПЕН - конференцията през 2004 г., Блед, Словения

Революциите, въстанията и двете световни войни на двайсетия век хвърлиха своята дълга сянка и през високите стени на ХХІ век. Променили своя облик, своя характер, своето лице, литературите ни могат да помогнат на света да стане друг. Да забрави кръвопролитията и войните, да влезе в друга ера, в ерата на мира и приятелските отношения между народите.

Това е най-благородната роля, която могат да изиграят на сцената на нашия размирен свят поезията, есеистиката, новелистиката, дали име и станали емблема на Световния П.Е.Н.

Тероризмът е рожба на изостаналите страни и народи.

Страните, които не участваха във войните през миналия век, стигнаха върховете на своето развитие. В техните литератури се родиха редица различни литературни течения, жанрове и стилове, които обогатяваха техния вътрешен духовен обем и техния език.

Когато моето поколение влизаше в живота и литературата непосредствено след войната, ние бяхме принудени да се съобразяваме с догмите на социалистическия реализъм. Класикът на българската литература Иван Вазов беше обявен за великобългарски шовинист, от поезията на П. К. Яворов се признаваше само първият период и се търсеха негови симпатии към социализма.

Завиждам, благородно завиждам на тези страни, чиито литератури раждаха кубизъм, имажинизъм, поетизъм, експресионизъм, сюрреализъм, структурализъм. И страшно страдам от това, че в моята страна, в моята литература повече от половин век съществуваше единствено социалистически реализъм.

Това едно единствено "литературно" течение, наложено на литераторите ни,

нанесе тежки вреди на цялата ни литература поради това, че всяко отклонение от него се смяташе за престъпление, за което се наказваше най-строго. А времето на Гео Милев е още по-сложно и драматично — тогава са убивали поетите.

Не е ли показателно дори само едно сравнение?

Когато през 1923 година в Северозападна България трещят оръдията на избухналото Септемврийско въстание, последвано от един терористичен атентат в църквата “Света Неделя”, взели толкова жертви, между които и двама големи поети – Гео Милев и Христо Ясенев — две двайсет и тригодишни момчета — Витезслав Незвал и Карел Тайге, влюбени в живота и литературата, създават в Прага модерното литературно течение поетизъм, прераснало след това в сюрреализъм.

В същото време в тази страна на поетизма поемата “Септември” на известния вече и там български поет се превежда още тогава и още три пъти след това, като не се пропускат и експресионистичните творби на поета в едно от изданията на издателство “Одеон”, преведено от Дана Хронкова, която в своя послеслов подчертава това и особено зараждащата се с него тенденция на ново литературно течение в българската литература.

Гео Милев можеше да бъде своеобразен еквивалент на Витезслав Незвал със своето модерно мислене. Със своята склонност да гледа с друг поглед на света можеше да създаде течение на експресионизма, което щеше да обогати нашата поезия с едно ново литературно течение, толкова липсващо на историята на нашата литература, колкото и самият Гео Милев.

Завиждам на младите творци в моята страна, които ще живеят и пишат в друго време, над което ще стои свободата на мисълта, образът, метафората, инвенцията, художествените откривателства. Новите литературни течения.

И над всичко — мирът.

Вътьо Раковски

LITERATURE CAN MAKE THE WORLD A BETTER PLACE

Speech delivered during the conference in Bled, Slovenia, May 2004

Revolutions, uprisings, and the two World Wars of the twentieth century cast their long shadows over the high walls of the XXI century as well. Having changed their pattern, their nature, their face our literatures can help the world to become different, to forget bloodshed and wars, to enter another era, the era of peace and friendly relations among the peoples.

This is the noblest role that poetry, essays, and fiction can play on the scene of the tumultuous world nowadays, a role that has given a name and has become the emblem of the World P.E.N.

Terrorism is the child of underdeveloped countries and peoples.

The countries, which did not participate in the wars of the twentieth century, reached the acme of their development. A number of different literary movements, genres, and styles appeared in their literatures, enriching both their internal spiritual space and their languages.

At the time, when my generation made its way into life and literature, we were forced to comply with the dogmas of socialist realism. The classic writer of Bulgarian literature, Ivan Vazov, was proclaimed to be a Great-Bulgarian chauvinist; only the first period of Yavorov's poetry was accepted, and literary critics stressed for his sympathies for socialism.

I envy, I nobly envy these countries whose literatures gave birth to cubism, imagism, poeticism, expressionism, surrealism, structuralism... and I greatly suffer on account of the fact that in my native country, in Bulgarian literature, solely socialist realism had existed in the course of more than half a century.

This only "literary" school, imposed on the Bulgarian artists, inflicted heavy losses on our literature in its entirety because of the fact that every deviation from it was considered to be a crime and was punished most severely.

And the time of Geo Milev is even more complicated and dramatic - poets were killed then.

One single comparison is indicative of what I have in mind.

When in 1923 in the North-western part of Bulgaria the cannons of September uprising opened fire, which was followed by a terrorist attack against Sveta Nedelya Church, that left numerous victims including the great Bulgarian poets Geo Milev and Hristo Yassenov, at that very time two twenty-three year old poets, Vitezslav Nezval and Carel Teige, enamoured of life and literature, in Prague laid the foundations of the modern literary current poeticism that later developed into surrealism.

At the same time in the country of poeticism, the poem "September" by the Bulgarian poet Geo Milev, already well known there, was translated three times by different translators. The poet's expressionistic works, published in one of the magazines of Odeon Publishers were not overlooked. They were translated by Dana Hronkova, who in her conclusive remarks, underlined their importance, especially the fact that a new literary movement in the Bulgarian literature was formed through their publication.

With his modern thinking, Geo Milev could have been a unique Vitezslav Nezval's equivalent. With his inclination to observe the world from a different point of view, he could have created a movement of expressionism which could enrich Bulgarian poetry with a new literary trend that our literature lacked. The Bulgarian artists missed it to the same extent they missed Geo Milev.

I envy the young artists in my native country that will live and write at a different time, in which the guiding principles will be freedom of thought, imagery, metaphor, invention, artistic discoveries, new literary currents.

Peace will be above all.

Vutyo Rakovski

THE RITUAL KILLINGS OF THE LANGUAGE

Address at the conference in Ohrid, 2005

In his essay “Non Radical Manifesto” my friend and eminent literary critic Alexander Kiossev tells the story of a Bulgarian author who decided to switch his native language and started writing in English. He describes with a great deal of dramatism his efforts. How hard he struggled to eradicate every trace of his mother tongue and to master the sounding of a foreign chef-d’oeuvre, to capture its mechanism. For this noble purpose he spent endless hours listening to the audio books of great English novels.

The story invokes in my mind a strange image that is comic, tragic and deeply mythological all at the same time. I see the restless writer jogging in the alleys of Central Park with a walkman on his belt, wearing a headset, wrapped in wires, running away from his native language and seeking desperately the blessed shores of English.

Is the exit of your native language a rational choice?

In case of Bulgarian the obvious facts are that it is spoken by relatively small number of people, that the reading public is far not enough to sustain the financial independence of the local authors except for a very few, that the translators from Bulgarian are scarce and they can hardly find publishers for their endeavors. Yes, from a market point of view writing in Bulgarian is not the most lucrative strategy. But the same is relevant for every language spoken by less than 50 million people. Actually if we calculate properly we should all write only in English and in close future — in Chinese.

Still writing has never been very rational undertaking.

Authors of course tend to devise various tricks to reach the broadest possible audience. The change of language platforms could be viewed as a tactical move in such a direction. However, given the experience the simple fact that you have aspired to a big language does not make you automatically a big writer.

If we paraphrase the famous verse of Marina Tzvetayeva we may say:

“There is no difference in what language nobody reads me...”

In fact leaving the native language is an act charged with a great deal of emotion, anger and symbolism rather than a cool rational choice. The process of learning the native language is often described in metaphoric terms. There is a common notion that children somehow suck it like the milk of their mother. That is why we probably call it “mother tongue”. However, this metaphor refers only to the first stage of learning. Afterwards the “sucked” material should be organized and disciplined. Here is the moment when the father’s figure comes forth — the real holder of the language who is ordained to transform the liquid primitive substance into Word through a system of rigid paradigms. And for this reason we often describe language not only as “mother tongue” but also as “our ancestors’ speech”. Just have a look at the barbed faces in the pantheon of the grammar founders.

Literature as the highest possible organization of the language is by default subject of father’s authority. And word of course could be perceived as the unlimited hunting

ground of the phallus, where he performs under the disguise of such immanent writing tools as quilt, pen, pencil etc.

Literature gets its dynamic through controversies and fights between generations. However, to quit the native language as a creative tool is something more than the usual rising against the patriarchal institution of the word. This is an outright attempt to annihilate it — a ritual father killing under the influence of a strong mixture of anger, shame and deep sense of helplessness and despair. The fathers have failed their general duty to provide a meaningful cultural tradition. Their works are not worthy enough; they appear derivative, culturally deficient and backward and most importantly the world does not give a shit about them. The humiliation to write in such context seems unbearable, but what can one do? Almost nothing... The revolution is no longer an option. The situation reflects somehow the spoiled national project. The spoiled social project. The spoiled Transition.

Both the mother's tongue and the father's speech are totally fucked up.

To exit the language would be a radical move if right after that the daring author would not find himself under the yoke of another tyrant. The wish to write in a foreign language betrays the hope to be adopted in a more dignified cultural tradition where the father has performed better. But the exchange of a weak authority for stronger one in fact makes the subordination even deeper and increases the risk of never being a father on your own; which probably has to do something with the castration...

Fathers are linked in a hidden ring and no killing is left unpunished. They might have been creators of many and different languages, but in fact from eternal times they have spoken only one: the language in which the fathers of their fathers have tried to build the tower of Babel.

Alek Popov

ПОСЛЕДНИТЕ ДВА КОНГРЕСА НА П.Е.Н. LAST TWO P.E.N. CONGRESSES

70-ят КОНГРЕС НА СВЕТОВНИЯ П.Е.Н. В ТРОМСО – НОРВЕГИЯ

Конгресът се състоя през септември 2004 г. Присъствуваха около двеста представители на повече от 90 държави. (Някои от ПЕН-центровете бяха представени с по няколко участника.)

На конгреса бе избран нов генерален секретар на П.Е.Н. (г-жа Жоан Акерман, досегашен член на Борда, на мястото на г-н Тери Карлбум).

Бяха приети много резолюции в защита на писатели в затвора или в изгнание. И по предложение на Българския П.Е.Н.-център беше изпратено писмо до ливийския лидер М. Кадафи в защита на невинно осъдените на смърт български медицински сестри. Писмото, подписано от 107 писатели от цял свят, съдържа категоричен текст, че нашите медици, както и палестинският им колега, са невинни и се иска незабавното им освобождаване. От централния офис на П.Е.Н. в Лондон и чрез посланика на Либия в Лондон писмото бе незабавно изпратено до М. Кадафи. Особено сътрудничество за подписването на това писмо получихме от Сибила Петлевски (Хърватия), Ерик Лакс (САЩ) и Джейн Спендър (административен секретар на П.Е.Н.), както и от сръбската група писатели.

По време на конгреса бе отбелязан нашия бюлетин “Български ПЕН”, както и добрите качества на поетическите преводи в България (Джорджо Силфер — Есперантски П.Е.Н.-център).

Бе обявено мястото на следващия конгрес на П.Е.Н. през юни 2005 — Блед, Словения.

70TH WORLD PEN CONGRESS IN TROMSO – NORWAY

The Congress was held in September 2004. Delegates from more than 90 countries came together. (Some of the PEN centres were represented by more than one participants.)

During the Assembly Mrs. Joanne Leedom-Ackerman (member of the Board) was elected new Secretary General in succession to Terry Carlbom).

A lot of resolutions in defense of writers in prison or in exile were adopted. And according to the Bulgarian PEN centre's move a letter was sent to the Libyan leader

M. Kadafi in defence of the Bulgarian nurses unjustly condemned to death. The letter, signed by 107 writers worldwide, contains an explicit text stating that our medics, as well as their Palestinian colleague, are innocent and their immediate liberation is wanted. From the central PEN office in London and through the Libyan ambassador in London the letter was immediately sent to M. Kadafi. Special cooperation for the signature of this letter was extended to us by Sibila Petlevski (Croatia), Eric Lax (USA) and Jane Spender (P.E.N. Administrative Secretary), as well as by the Serbian group of writers.

During the Congress, attention was drawn to our bulletin "Bulgarian P.E.N.", as well as to the good qualities of the poetic translations in Bulgaria (Giorgio Silfer — Esperanto P.E.N. Centre).

The location of the next PEN Congress in July 2005 was announced — Bled, Slovenia.

Tromsø - more than 100 writers signed this letter:

ПИСМОТО ДО М. КАДАФИ THE LETTRE TO M. CADAFFI

Dear President Gadaffi,

In the name of justice and human decency we, the undersigned Delegates and Participants meeting at the 70th World Congress of International PEN in Tromsø, Norway, urge you to void the demonstrably unfounded death sentences handed down on May 6, 2004, against the Bulgarian nurses Kristiyana Valcheva, Nassya Nenova, Valentina Siropoulo, Valya Chervenyashka, and Snezhana Dimitrova. The world medical and scientific community testified it was not possible for them to commit the crimes for which they were charged. We ask that you commute their sentences and set them free immediately so that they may return to Bulgaria and continue their lives in peace.

- 1) Gata Gjorgjević (Serbian PEN)
2. Gueorgui Konstantinov (Bulgarian PEN)
3. Willem M. Roggeman (Belgium - Flemish PEN)
4. Ethel Allen (PEN American Center)
5. Yu Zhang (Independent Chinese Pen)

71ST WORLD CONGRESS OR INTERNATIONAL WRITERS' SOCIETY (PEN)

At the end of July in Bled (Slovenia) the 71st World Congress of International PEN (Poets, Essayists, Novelists) was attended by 250 writers from nearly 100 countries. The President of the Bulgarian PEN Center represented our country at the congress, which lasted almost seven days in the period 14-21 June 2005. Some interesting discussions on a variety of topics were conducted during the congress, including "The Tower of Babel, a blessing or a curse?", "Literature as a safeguard of natural heritage", "Language of peace - literature as a lingua franca", "PEN end and the world" and many others.

Gueorgui Konstantinov, the Bulgarian delegate, joined the discussion on the present and the future of the international writers' society. The issue of the insufficient creative nature of our meetings and debates was an interesting topic, suggested for discussion. Though it was rather critical, the Bulgarian contribution was supported and developed by representatives of other countries. The two latest issues of the bilingual bulletin "Bulgarian PEN" comprising works by many Bulgarian writers provoked considerable interest. More than 100 copies of the two bulletins were presented and distributed among the delegates within one afternoon. Obviously our bulletin has adopted the most adequate policy: detailed introduction of our writers and their work. Some delegates from other Centres were interested in the way in which such a bulletin was published. They declared they would suggest such a publication to their respective Ministries of Culture. In the course of the congress, literary evenings were conducted in Ljubliana and in other cities.

Janez Dronovlek, President of Slovenia, received the Chairmen of the National PEN Centers in his summer residence Brdo Castle. During the reception, the Slovenian President talked to the Bulgarian delegate.

The next Congress of the World Writers' Society will be held in Berlin in 2006.

СЪДЪРЖАНИЕ

80 години Български П.Е.Н център /	5
Президенти на Българския П.Е.Н /	11
Харта на международния Р.Е.Н. /	24
Българският П.Е.Н. в снимки /	26
Поезия /	43
Проза /	153
Международен П.Е.Н. /	222
Последните два конгреса на П.Е.Н. /	233
Приятели на Българския П.Е.Н. /	239

CONTENTS

The 80 annyversry of Bulgarian P.E.N. centre /	8
Presidents of the Bulgarian P.E.N. /	11
Internatioanl P.E.N. charter /	25
The Bulgarian P.E.N. in photos /	26
Poetry /	43
Prosaic works /	153
P.E.N. — internatioanal /	222
Last two congresses /	233
Friends of The Bulgarian P.E.N. center /	239

1926-2006

